

DELAVSKA POLITIKA

POLITIČEN DNEVNIK

Št. 72.

V Ljubljani, torek 30. marca 1926.

Leto I.

Svojevrstno upropaščanje industrije in delavstva.

Zadnjič smo pisali o čudnem položaju, v katerem se nahaja kemična tovarna v Mostah ter o brezposelnosti, ki vsled tega preti ondodnim številnim delavcem. Konstatirali smo zopet, kako vlada sama s svojo malomarnostjo in nepojmljivim nerazumevanjem pospešuje brezposelnost in ugonablja našo industrijo. Kaj je pri nas vse mogoče, izpričuje najlepše baš slučaj omenjene tovarne, ki je naslednji:

Ustanovitelj in lastnik kemične tovarne, gosp. Giolini, ki je bil italijanski podanik, je prodal l. 1914 kemično tovarno nekemu nemškemu podniku. To pa radi tega, ker je Avstrija že ob izbruhu vojne hotela postaviti tovarno pod sekvester. Tovarna je torej po prodaji postala last nekega pruskega državljanja. Prišlo je pa l. 1918 s svojim prevratom. Nastala je Jugoslavija, kem. tovarna je pa le ostala v Mostah pri Ljubljani. Moste pa še v Jugoslaviji. Narodna vlada je dala tovarno pod sekvester, kot tako je tovarno prevzela nato tudi centralna vlada, ki pa jo je dala v najem generalnemu ravnatelju g. Lissaverju na Dunaju.

Pogodba med Jug. vlado in gosp. Lissaverjem je bila sklenjena do 1924. leta. Leta 1924 pa je bila pogodba podaljšana do marca meseca l. 1925, in od takrat zopet podaljšana do marca 1926.

Sedaj se je pa začel križev pot kem. tovarne, oziroma pri njej zaposlenega delavstva.

Kakor prejšnja leta, tako se je letos marca meseca zaprosilo za podaljšanje pogodbe. Minister pravde pa je naenkrat rekel: »jok!« Mi smo sklenili sedaj z Italijo prijateljstvo, ž njo nas vežejo neštene pogodbe, pravi lastnik tovarne je sedaj italijanski državljan, njemu naj tovarna odslej pripada po vseh božjih in jugoslovanskih pravicah. Prejšnji lastnik se je namreč zopet oglasil, in zahteva tovarno zopet zase, dasi jo je l. 1914 po vseh pravih prodal. Kako uveljavlja to svoje pravo sam bog vedi, minister tega ne pove. To lastništvo pa bi nas kongem končeval relativno zmanjšalo, če bi ne bilo po sredi eksistenčno vprašanje vseh onih delavcev, ki so v tej tovarni zaposleni. Ker je namreč kar naenkrat postalo sporno, čegava da je pravzaprav tovarna, naravno da dosednji lastnik ne ve kaj početi, in je zato ustavil obrat in delavcem naznanil, da so vsi odpuščeni. Kaj vse tiči za to stvarjo in kakšni razlogi silijo vlado, da sedem let po prevratu rešuje na ta način to lastniško vprašanje, nam, kakor rečeno, ni še dano vedeti. Vprašamo se pa, zakaj ni vlada vsaj za toliko časa podaljšala pogodbo, da bi mogel obrat nadalje delati. Zlasti, ker ima ta obrat dovolj naročil, dovolj dela!

Gospod minister se najbrž trudi zato, ker se boji podaljšati pogodbo, ker noče, da bi se mu očitala kaka korupcija. Saj je bilo ravno pri sekvestriranih prav dosti tega. To pa še ni dovoljen razlog, da se zadeva reši tako nerodno, kakor se je v tem slučaju. Tovarna je tukaj, lastnikov, pravih in nepravih, pa toliko, da več ne ve, čegava pravzaprav je.

Referent za to vprašanje je inženir Orošević v oddelku za sekvestre; pri njem so tudi tozadevni akti. Gospod minister! Podpišite ta akt in s tem rešite delavstvo kemične tovarne in njihove družine najhujše bede! Te družine so danes brez kruha in na cesti. Zaježimo brezposelnost vsaj tam, kjer za brezposelnost ni povoda. Tovarna

Dva milijona za gospodinjstvo na mesec.

Pašičev sin tekmuje v zapravljanju z dolarskimi princii. Beda, lakota in brezposeinost v državi. Niti tisoč dinarjev ne zasluži mnoga delavska družina z velikim številom otrok. — Strašna je socialna krivica.

Ko je po naših krajih pričela med vojno propaganda za jugoslovansko državo, je bil eden glavnih argumentov: propalost avstrijskega dvora, propalost avstrijske aristokracije in diplomacije.

ENI STRADAJO, DRUGI VŽIVAJO IN ZAPRAVLJAJO.

Vsaj so prikazovali socialno krivico, ki se je izražala v tem, da so delovni ljudje pasje stradali, dunajski mogotci pa se naravnost uničevali v zapravljanju.

KORUPCIJA VEDNO VEČJA.

Tudi pri nas pa doživljamo slične stvari. O korupciji pišejo vsi listi, pri korupcijah pa so prizadete vse meščanske stranke.

In Pašičev sin je stal doslej v prvih vrstah onih, ki jim je država močna krava in dober objekt za izkoriščanje.

REDUKCIJE URADNIKOV.

Pa čitamo o obširni redukciji uradnikov in veliko družinskih očetov že

ve, da bodo s 1. aprilom na cesti. Na cesti brez zaslužka in brez denarja. Rade Pašič pa zasluži pri državnih dobavah, pri državnih poslih in državnih zadevah redno najmanj dva milijona na mesec.

PRI DELOVNEM LJUDSTVU ŠTEDIJO.

Dela, zaslužka zahteva delovno ljudstvo v državi jugoslovanski. Vlada pa štedi na njihov račun, ne daje brezposelnim delovnih prilik, daje pa Radetu Pašiču dva milijona za gospodinjstvo na mesec. Kajti toliko rabi samo za svoje gospodinjstvo.

RAZRED IZKORIŠČANCEV IN RAZRED IZKORIŠČANIH.

Kdo more tajiti zato, da je v naši državi razred izkoriščanih brez pravice, brez pomoči? Delavski razred bo vstal in terjal svoje pravice!

Gnojne rane bo delavski razred izrezal.

Dispozicijski fond, ministrski avtomobili, Pašičeve in drugih zarade, to je štednja v naš državi.

Proračun bodo izglasovali.

Belgrad, 30. marca. Po redu razpravlja skupščina sedaj še o finančnem zakonu. Skupščinska proračunska debata se bliža zato svojemu koncu in zaključku. Izven dvorane je, da bodo proračun tudi v redu izglasovali. — Največ pozornosti so posvečali sedaj naknadnim kreditom, ker so predvsem radičevci skušali zadovoljiti svoje volilne okraje z različnimi naknadnimi krediti, da vsaj na ta način zadrže rastoče nezaupanje in nevoljo hrvatskega ljudstva.

Skupščinska debata je bila tudi večeraj povsem nezanimiva in se preko radičevih fraz in njegovega besedičenja ni dvignila do stvarne višine. — Finančni minister more zaznamovati popolno svojo zmago.

Odgoditev parlamenta.

Belgrad, 30. marca. Ker se razmere v radikalnem klubu dnevno slabšajo in obstoja resna nevarnost, da bi znale te razmere vplivati tudi na belgrajski parlament v tej smeri, da bi prav ti konflikti prisilili Pašiča k demisiji, bodo odgodili skupščinsko zasedanje.

V tem času bo Pašič obračunal z Jovanovićem in njegovo okolico, potem pa znova pokrenil krizo vlade in obračunal tudi z radičevci. Naj-

Mussolini zopet govori.

ODNOŠAJI MED DELOM IN KAPITALOM TER PROTI PARLAMENTARIZMU.

Rim, 30. marca. Ob priliki sedme obletnice fašizma v Italiji je imel Mussolini v hipodromu vile Glori spominski govor, v katerem je opisoval politične dogodke v zvezi z razvojem fašistovskih zvez. Pro-

ima dovolj naročil, podaljšajte pogodbo, odnosno rešite že enkrat lastniško vprašanje, pa bo obrat zopet v polnem razmahu in delavci bodo imeli zopet dovolj dela!

gram fašizma je boj. Ponosen sem, da ne upoštevam ne jaz ne vi, tovariši tega, kar piše zunanji svet o nas. Logično je, da je mednarodni brezdomovinski svet demokracije, liberalizma, prostozidarstva in plutokracije proti nam. Protirevolucijo, ki smo jo uničili in ki se brezuspešno trudi organizirati v inozemstvu, je najboljši dokaz za to, da smo revolucijo izvršili. Odgovornim elementom drugih držav pravimo: Tu-

Izhaja vsak delavnik ob 11. dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Breg št. 12./II.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Uprava: Ljubljana, Breg 10-12. pritičje.

Cek. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno: v Ljubljani in po pošti 20.— Din, po raznašalcih izven Ljubljane 22.— Din za inozemstvo mesečno 32.— Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1.— Din. V oglašnem delu stane petilna enostolpna vrsta 2.25 Din. Pri večjem številu objav popust.

di vi morate izvesti, kar smo izvedli mi. Če hočete živeti, je potrebno, končati s klepetavim parlamentarizmom ter dati izvršilnim organom dejansko moč. Če hočete živeti, je treba najtežji problem tega stoletja, namreč problem odnošajev med kapitalom in delom, pograbit, problem, ki ga je fašizem rešil s tem, da je postavil kapital in delo na isti nivo, z ozirom na skupni smoter blagostanja in veličine naroda. Pričakujete sicer nekaj z nepotrpežljivostjo, toda verujte mi, da boste v vaši nepotrpežljivosti pomirjeni. Prej pa morate biti nenavidezno disciplinirani pri vašem vsakdanjem delu. Važna ura ne bije vsak trenutek in ne na vsaki uri. Kolo zgodovine se suče počasi in oprezno in tisti, ki ne zgreši pravega trenutka prilike, je moder.

FRANCOSKO JUGOSLOVANSKI
NAČRTI.

Rim, 30. marca. V fašističnih krogih v Italiji domnevajo, da sta si Ninčič in Briand pri zadnjem sestanku drugače zamislila ureditev kakor jo je zamislil Mussolini, ki je na vsak način hotel vstvariti veliko protigermansko koalicio. Iz tega razloga je pričela Italija proti Nemčiji prijateljsko zunanjo politiko. Kot prvi pojav te nove italijanske politike je sestanek italijanskega poslanika v Berlinu s predsednikom Hindenburgom. V Italiji opazujejo te politične skoke z razočaranjem.

PROCES PROTI ZANIBONIJU.

Milan, 30. marca. Kakor poroča list „Secolo“ iz Chietija, se bo v prihodnjih tednih vršila razprava proti poslancu Zaniboniju, ki ga dolže, da je sodeloval v zaroti, ki je pripravljala atentat na Mussolinija. Zanimivo je, da se bo razprava proti Zaniboniju vršila najbrže pred senatom, ki je sodil tudi Matteottijeve morilce.

AMERIŠKI PROSTOZIDARJI
PROTI RATIFIKACIJI ITALIJAN-
SKEGA DOGOVORA O PLAČEVA-
NJU VOJNIH DOLGOV.

Washington, 30. marca. Glasilo ameriških prostozidarjev „Fellowship“ objavlja poziv na senatorje, ki so pristaši prostozidarjev, da glasujejo proti italijanskemu dogovoru, v znak protesta, ker preganja Mussolini prostozidarje.

AVTOMOBIL MED TRAMVAJSKIMI VOZOV.

Berlin, 30. marca. Berlinska Moneta poroča iz Pariza: Nek osebn avto je hotel zapeljati med dva srečajoča se tramvajška vozova. Pri tem pa sta vozova stisnila avto tako, da so ostali na mestu mrtvi trije potniki in sofer.

Borza.

Zagreb notira. Berlin 13.5276—13.5676 (13.54—13.55), Italija 227.85—229.05 (228.50—228.75), London 276.10—277.30 (276.60—276.70), New York 56.68—56.98 (56.85 bl.), Pariz 197—199 (198 bl.), Praga 168.173—169.173 (168.70 bl.), Dunaj 8.007—8.047 (8.025—8.03), Curih 10.9336—10.9736 (10.955 bl.).

Curih. Belgrad 9.14 (9.14), Budimpešta 72.78 (72.7625), Berlin 123.65 (123.6125), Italija 20.88 (20.8775), London 25.2525 (25.25125), New York 519.25 (519.375), Pariz 17.6375 (17.925), Praga 15.39 (15.3825), Dunaj 73.2925 (73.30), Madrid 73.20 (73.15), Sofija 3.75 (3.74), Amsterdam 208.10 (208.0875), Bruselj 20.30 (20.70), Stockholm 139.35 (139.30), Kopenhagen 136.25 (136.15), Oslo 111.20 (111.50).

KRVAVA DRAMA V BRZOVLAHU.

Temešvar, 30. marca. V brzovlaku, ki vozi iz Budimpešte v Temešvar, se je dogodila krvava drama. V Solnoku je vstopil v brzovlak potnik z železnim drogom, in je drog položil na mrežo pod stropom v vagonu. Njemu nasproti je sedel častnik z ženo, ki je imela v rokah dojenčka. Ko je vlak potegnil, je drog vsled sunka padel z mreže na dojenčka in mu razklal glavo. Žena je bila ranjena na roki. Častnik pa je neprevidnega potnika na mestu ustrelil z revolverjem.

V ZNAMENJU SLOVANSKE VZAJEMNOSTI IN BRATSTVA.

Praga, 30. marca. Češkoslovaška vlada je nenadoma in nepričakovano prepovedala preko češkoslovaške države prevažati poljsko živino in poljske prašiče. Vsled te prepovedi je popolnoma zastal vsak izvoz iz Poljske, posebno v Avstrijo, češkoslovaška vlada pa opravičuje to odredbo s tem, da se je zelo razširila na Poljskem živinska kuga.

VLAK SKOČIL V PREPAD.

London, 30. marca. Vest, ki prihaja iz Ria de Janaira poroča, da je skočil v bližini Pedra Grande vlak iz višine 100 metrov v prepad. Število ponesrečenih še ni znano, vendar pa bo izredno visoko, ker je bil vlak popolnoma nabasan. Po drugem poročilu pa se je potopil na reki Itapicuru izletniški parnik, na katerem se je vozilo 30 potnikov.

Rade Pašić — Dragiša Stojadinović.

Belgrad, 28. marca 1926.

„Politika“ žanje. „Politika“ je najbolj razširjeni srbski list. Ustanovil ga je Vladislav Ribnikar, ki je padel v vojni 1. sept. 1914. leta. Ribnikarji so rodom Slovenci, sedaj seveda Srbi; svetovna vojna je zahtevala troje žrtev te familije, to je zgoraj omenjenega Vladislava, potem Darka in dr. Slobodana, ki je kot rez. podpolkovnik umrl predlanski. „Politika“ ne pripada nobeni stranki; ravna se po trgovskih principih in skuša ugoditi vsem, ki se k nji zatečejo, če idi, da je to v smislu njenih načel... Sedaj se trgajo zanjo. Kako tudi ne? Zet vodilnega radikalskega politika, inspektor ministristva trgovine Dragiša Stojadinović, sam radikalni veljak, bivši dolgoletni četnik in vojak napada ljuto edinega sina predsednika vlade g. Radomirja N. Pašića in mu dokazuje, da izreblja visoki položaj svojega očeta v svoje osebne namene. Radomir N. Pašić je znan po svojih aferah. Že za časa vojne je javnost razburjala njegova »platinova« afera, vsled katere je moral zapustiti svojo službo pri pariškem poslanstvu. Po vojni pa se je po Jugoslaviji in izven nje šepetalo in namigavalo, da je Radomir N. Pašić

edinec starega Nikole Pašića, oni naslov, ki pripomore do uspeha, če se to — izplača. Sedaj pa to ponavlja sam zet Pašićevega sobojevnika g. Dragiša Stojadinović, ki trdi v „Politiki“ od 27. marca, da je »današnji režim zasnovan radi g. R. N. Pašića in njegove okoline... da je on centar poslovnih transakcij, monopolizator posredništva in izvor bogačenja pojedincea«. Tožbe Stojadinović kontra Pašić in obratno so pred sodiščem in če pride do razprav, bo to senzacija.

Ali ta spor ni ostal le spor sina in zeta, prenesel se je na očeta in tasta. Vse časopise je polno raznih vesti o dvoju očeta Pašića in tasta Ljube Jovanovića. Stara dva parlamentarca pa molčita. Oglasil se je doslej le predsednik radikalnega kluba poslanec Živković, ki je zelo nerodno ustvaril novo afero s tem, da je vrigel iz svoje uradne sobe urednika — „Politike“ g. V. Petkovića, ker mu ni hotel izdati informatorjev glede njegovega govora v radikalnem klubu. Proti Ljubu Živkoviću so zato nastopili belgrajski novinarji prav ostro in so proglasili proti njemu novinarski in družabni bojkot. Ta afera je minus za Rade Pašića, ki tudi s svojimi apeli na razne osebe, tako g. ministra n. r. Joco Jovanovića, direktorja Marušića itd. nima sreče. Celo bivši minister dr. Velizar Janković podaja izjavo, da ni v radikalnem klubu glasoval za izključitev g. Ljube Jovanovića.

Zeleti bi bilo, da bi ta spor po svojem pripomogel k ozdravljenju naših žalostnih razmer.

Poljski in nemški socialisti na Poljskem.

Nedavno se je vršila v Lodzu skupna konferenca poljske socialistične stranke in nemške socialistične delavske stranke iz Poljske, da se obe stranki dogovorita, kako vzajemno prepričati sporne nacionalistične točke med Poljaki in poljskimi Nemci. Konferenci je predsedoval Niedzialkowsky in zastopnik nemških socialistov Kronig. Na konferenci je bila sprejeta resolucija, ki vsebuje tudi naslednje točke: »Konferenca najstrožje obsoja vsako zatiranje in šikaniranje nemške manjšine na Poljskem in njenih legalnih organizacij, zlasti še v zgornji Šleziji; obe stranki se pozivljata, da se vzajemno borita in energično nastopita proti vsakemu nacionalističnemu izbruhu in izgledu obeh strank.

Vsaka izzivajoča polemika med delavstvom mora prenehati; dopustna je samo stvarna, plomenita kritika. Agresivna polemika naj pa za vselej preneha, i v zbornici, i v senatu, i na javnih zborovanjih. V poljskih in šlezjskih zbornicah morata nastopati združeno obe stranki v vprašanjih, ki se tičejo delavskih interesov, resnične demokracije, ter borbe proti nacionalizmu, ter glasovati skupno in enotno. Prav tako sta dolžni obe stranki zdru-

ženo podpirati avtonomne komunalne ednice in bolnice. Ne ena ne druga stranka pa ne sme ne podpirati in ne trpeti propagande proti drugi. Da se vse to izvede, naj konferenca izvoli sporazumno komisijo, ki naj sestoji iz dveh članov iz vsake stranke.

Vse kaže, da poljski socialisti gredo k zmagi. Konferenca sama je pokazala, kako živo je poljski delavec v resnici prežet socialnega čuta in socialne ideje.

Pred ustanovnim kongresom »Zveze delavskih pevskih društev«.

Razredno delavsko kulturno gibanje v Jugoslaviji je treba združiti, dati mu enotno podlago in enotno smer; predvsem naj bi se združile posamezne panoge. Na tem polju se vsa leta sem, izvzemši Slovenijo, ni napravilo ničesar. Lansko leto, o priliki okrožnega delavskega zleta v Mariboru so se sestali zastopniki delavskih pevskih društev iz več krajev Jugoslavije in sklenili, da se naj ustanovi »Zveza delavskih pevskih društev Jugoslavije«. Za predprave je bil poverjen poseben odbor, ki se je sestavljal iz sodrugov šestere delavskih pevskih društev v Mariboru, ki je takoj navezal stike z vsemi obstoječimi pevskimi društvi po celi državi. Od vseh povsod so prihajali odgovori, v katerih so sodrugi izjavljali svoje veselje nad začetno akcijo. Akejski odbor je kmalu predlagal Zagreb, kot mesto, kjer naj bi se vršil ustanovni kongres. Ta predlog so vsa društva osvojila in takoj na to je akejski odbor razposlal pozive sledeče vsebine:

»Akejski odbor za ustanovitev »Zveze delavskih pevskih društev Jugoslavije« v Mariboru je dovršil vse predprave, s katerimi je bil poverjen in sklenjen za soboto, dne 17. in nedeljo, dne 18. aprila t. l. ustanovni kongres v Zagreb, v dvorani »Saveza grafičskih radnika-ca Jugoslavije«, Primorska ul. št. 2. Spored, oz. dnevni red:

A. V soboto, dne 17. aprila 1926:

1. Predkonferenca delegatov v prostorih SGRJ v Zagrebu, Primorska ul. št. 2.

2. Ob pol 9. uri zvečer pevski koncert v dvorani (ki se bo še naknadno označila). Po koncertu prosta zabava. B. Nedelja, dne 18. aprila 1926:

3. Začetek kongresa ob pol 9. uri zjutraj, v dvorani SGRJ, Primorska ul. št. 2.

Dnevni red: a) konstituiranje kongresa; b) volitev verifikacijskega odbora; c) ponočilo akejskega odbora; d) razprava o statutih; e) volitev upravnega odbora; f) slučajnosti.

Na kongres more poslati vsako delavsko pevsko društvo 3 delegate, ki jim naj izstavi polnoomočja, vendar pa ima samo eden izmed njih glasovalno pravico, ostala dva pa imata samo posvetovalen glas.

Društva, ki ne bi mogla poslati delegata, morejo pooblastiti delegata katerega drugega pevskega društva, da jih zastopa.

Koncert bo zbiratev zagrebških delavskih pevskih društev »Sloga« in »Jednakost«. Zeleti pa je, da bi na koncertu nastopili tudi drugi zbori. Zbori, ki mislijo na koncertu sodelovati, naj javijo to in sicer: ime društva in kraj, koliko pevcev in pevk bo prišlo in kakšne pesmi bodo peli — največ dve do tri — na spodnji naslov, Zeleti je, da bi se udeležilo kongresa čimveč znanjih društev. V to svrhu je akejski odbor zahteval za vozne olajšave na železnici. O rešitvi ministristva bodo društva pravočasno obveščena.

Imena delegatov, oz. število tistih, ki mislijo prisostvovati ali sodelovati na koncertu, oz. se udeležiti kongresa, je treba javiti in sicer:

zboje, t. j. število pevcev, ki bodo sodelovali na koncertu (tako tudi spored pesmi, ki jih bodo peli), je treba javiti do najkasneje 30. marca 1926.

Imena delegatov in pa posameznikov je treba javiti do 10. aprila 1926, če reflektirajo na prenočišče.

Na delo sodrugi in sodružice, da bo ustanovni kongres manifestacija razrednih delavskih pevskih društev.

S sodružnim pozdravom

za akejski odbor

Viktor Eržen, Jože Selinšek,
t. č. zapisnikar. t. č. predsednik.

Prijaviti se je na naslov: Grafičko pjev. društvo »Sloga«, Zagreb, Primorska ul. br. 2.

Za kongres vlada veliko zanimanje. Koncert, ki se bo vršil na predvečer kongresa v Zagrebu, bo res prava manifestacija velikega dogodka, enotne misli, ki preveča delavski razred v celi državi in na celem svetu.

Iz Maribora se bo udeležilo koncerta okrog 60 pevcev in menda tudi del. pev. društvo »Cankar« iz Ljubljane.

Tudi za razredno delavsko kulturno gibanje v Jugoslaviji je napočil čas razvoja in lepše bodočnosti. Pevec kažejo pot!

Pravijo...

Narodni socialisti in samostojni unijati imajo svoji organizaciji. Organizaciji z dolгими naslovi, kratkimi programi pa maloštevilnimi člani.

Sedaj pa hočejo ti dobri ljudje iz tega nič in dvakratnega nič nekaj ustvariti. Pa skličejo iz maloštevilnega, razočaranega članstva delegacijsko zborovanje in ustanove iz teh maloštevilnih delegatov nov, še tretji odbor. — Stvar se tako bujno razvija, da bo še za odbore zmanjkalo in še za odborniško čast premalo čestitih ljudi na razpolago.

Morda pa je ta način najbolj prikladen za to, da se brez apetita pohrustajo z nacionalističnim žejem narodni socialisti?

Ignacij Mihevc:

Glad in ljubezen.

(Dalje.)

V tem trenutku je nekdo potrkal na vrata in vstopila je Jožetova gospodinja, rejena, dobrodušna ženska.

»Ravno prav, gospa«, pravi Jože. »Vi ste znani po vsem mestu. Bodite tako dobri in oglejte se malo za kako primerno službo za to-le gospodično.« Nato je povedal Jože gospodnji vso zgodbo Lizike. Stara ženica si je brisala solze, ko je čula žalostno dekletovo povest. Povabila je nesrečnico, naj ostane tako dolgo pri nji, dokler ne dobi službe.

Jože se je srčno razveselil, ko je čul, da bo lepa neznanica bivala pod isto streho, kakor sam. Zakaj se je tega razveselil, sam ni prav vedel.

Teden dni potem, ko je Lizika uživala gostoljubje Jožetove gospodinje, je dobila službo guvernante v rodbini nekega konzula. Bila je srečna in zadovoljna. Med tem se je bil tudi Jože odločil, da zaupa Liziki svoja čustva. In neko nedeljo jo povabi na vrt, kjer sta se našla in tam ji je razodel, da jo ima rad. Ona se ni branila in je srečnemu Jožetu vračala ljubezen z vso ognjevitostjo.

Tiste dni pa je prejel Jože poziv k vojakom v Ljubljano. Težko je bilo

slovo in Lizika je med jokom prosila Jožeta, naj je ne pozabi in naj se vrne k njej. Jože ji je obljubil in zadnjikrat privol na svoja prsa ljubljeno bitje.

Dokler je bil Jože pri vojakih, je zvesto pisaril Liziki in Lizika mu je vedno odgovarjala. Poleg tega mu je za vsake praznike poslala zavitek z raznimi sladkornimi dobrotami in povrh priložila še bankovec za 20 kron. To je bilo tiste dni mnogo, vendar premalo, da bi moglo Liziki zagotoviti večno zvestobo Jožetovo. Ko je namreč minilo skoro tretjino leta, je Jože štel dneve, kdaj sleče vojaško suknjo. Tedaj pa je izbruhnila svetovna vojna, ki je metal Jožeta štiri in pol leta z ene fronte na drugo fronto.

Ob izbruhu vojne se je konzul preselil v svojo državo in je Liziko, ki je bila v rodbini priljubljena, vzel s seboj. Na prejšnji naslov so Jožetova pisma ponehala in Lizika je živela v veri, da jo je Jože zapustil, ali pa je izgubil svoje življenje kakor stoinstotisoče drugih na bojnih poljanah. Vendar pa ga je ohranila zvesto v sreč, kakor tudi Jože njo.

Večkrat je imela Lizika priliko, da se zaroči, toda vedno se je spomnila svoje prisege Jožetu. Minuli sta že dve leti po vojni, ko je Lizika šla s svojo gospodo na letovišče v alpske kraje. Tam se je v njo zagledal sin

vdove posestnice in lastnice mizarškega obrata. Dasi njo to ni posebno ganilo, je le na pregovarjanje drugih in obupavši na Jožeta, sklenila, da se poroči.

Lizika v zakonu ni bila srečna, oklenila se je bolj matere svojega moža, kakor pa njega. Matere se je oklenila, ker se je čutila osamljeno. To pa ni dolgo trajalo, zakaj že drugo leto je mati umrla, njen mož pa je imel slabo navado, da je bil vedno zadnji gost v gostilni in že tretje leto po poroki je prišla bela žena s koso, ki ga je neoposno vzela s seboj.

Lizika ni imela otrok, vse posestvo in obrt je ostalo njej; trudila se je, kolikor se je največ mogla, da je vzdržala vse v redu.

Par mesecev po smrti njenega moža so se že oglašali pri njej razni snubači. Lizika pa, čeprav bi rabila moža, je vse po vrsti odklanjala. Največ preglavice ji je delala mizarška delavnica, ker ni imela človeka, ki bi ji vodil obrat.

Nekega večera premišlja, kaj bi napravila; odločno je sklenila, da se ne poroči ter da si raje poišče delovodjo za delavnico, vse drugo bo pa že sama opravljala. Zakaj je tak sklep napravila, sama ni vedela; njej je pač notranjost tako narekovala in tako je tudi storila. Sedla je k mizi, vzela pi-

semski papir ter napisala naslednje pismo:

Strokovno društvo lesnih delavcev

v

C.....

Prosim, pošljite mi mizarja, ki bi bil zmožen samostojno voditi mizarstvo in delati proračune. Plača po dogovoru. Vožnjo plača podpisana, v slučaju nesporazuma tudi za nazaj.

E. Klander,

mizarstvo v W...

Jože Jesenovec je srečno odnesel iz vojne furije zdrave ude. Ko je prišel po zlomu vojne domov, ni našel več svoje matere. Sovražnik zadaj za fronto je pridno pobijal ljudi, zlasti one, ki niso nič imeli in med tistimi je bila tudi Jožetova mati.

Čuteč se osamljenega je zapustil rojstni kraj in šel po svetu za kruhom, kmalu pa je v večjem mestu našel delo v večji delavnici. Po kratkem času je podjetnik spoznal v Jožetu spretnega mizarja in ga postavil za delovodjo, kjer je ostal tri leta. Tedaj pa je vsled naraščajoče draginje izbruhnila splošna mizarška stavka, katere se je Jože kot zaveden in discipliniran delavec tudi udeležil. Organizacija lesnih delavcev ga je izvolila za glavnega zaupnika pri pogajanjih.

(Dalje prihodnjic.)

Križem sveta.

Izkoriščanje delavcev v sadjarnah.

V Pennsylvaniji je veliko delavnic, v katerih konzervirajo ovočje in drug sadež. Poročilo državnega delavskega departamenta pove, da v marsikateri delavnici žive ti delavci v tlačanstvu. Delavci se selijo iz kraja v kraj. Te delavske družine najame kontraktor za sezono. Kontraktor prejme od 50 dolarjev do enega dolarja za vsakega delavca, ki ga vpreže v to delo.

V mnogih slučajih ne plačajo delodajalci svojih delavcev, dokler ni sezona končana. Mesto denarja dajo svojim delavcem kovinaste čenke, ki jih delavci zamenjajo za živila v prodajalni. Tako so delavci skozi vso sezono privezani na svojega gospodarja. Tudi upreti se ne morejo svojemu gospodarju zaradi razmer, v katerih morajo delati in živeti.

Delavci živijo v lesenih barakah, skozi katere piha veter, pa tudi voda najde vanje vhod, kadar dežuje. V eni sobi živi po ena družina. Ležišče je nastlano s slamo. Okno je samo eno, in še v tem ni večji nič šip. Prav zaradi tega pa na teh oknih ni mreže, ki bi branila muham in moskitom prihajati v sobo. Stranišča se nahajajo daleč zunaj. En vodnjak služi vsemu taborišču. Kopeli ni nobene.

Izkoriščanje otrok tudi lepo cvete. V nekaterih delavnicah delajo otroci, ki so po zakonu še šoloobvezni. Ti otroci lupijo paradižnike ali pa luščijo koruzo. Malenčki prihajajo v delavnice k svojim materam bosi in so v nevarnosti, da obrežejo noge ob ostankih kot nož ostrih pločevinah.

Delavne ure so dolge. Delajo po dnevu in ponoči. V to delo so vpreženi tudi otroci in ženske. Kadar pripeljejo v delavnico veliko množino ovočja ali sadeža, o katerem se boje, da se pokvari, tedaj morajo žene in otroci delati pozno v noč, dokler ves sadež in ovočje ni pospravljeno v kositerne škatle.

Varnostne naprave pri strojih so slabe. Te varnostne naprave so navadno iz lesa mesto iz kovine. Kadar konzervirajo grah, so varnostne naprave na svojih mestih. Ko pa kasneje konzervirajo fižol, so pa te varnostne naprave izginile, ker ne pričakujejo, da se tovarniški nadzornik zopet povrne in pregleda delavnico.

Plača je seve od kosa. To pomaga delodajalcem, da se jim ni treba bati, da bodo odkriti zaradi izkoriščanja šoloobveznih otrok. Tlak je velikokrat moker, na katerem delajo ženske in otroci. Prostori, v katerih delajo so vlažni. Zrak v njih je vlažen in zato hel.

Ti delavci niso organizirani. To delo izvršujejo večinoma poljske družine iz Baltimorja in italijanske iz Philadelphije. Industrijski nadzorniki priporočajo posebno dovoljenje za take delavnice in revizijski odredbi za te vrste delavnice.

Boj med čarovnikom in čarovnico.

Pred meseci so se odigrali v Werhni-Karamaly v Rusiji čudni dogodki. Zbolel je kmet in hotel poslati po zdravnika. Toda čarovnik iz istega kraja tega ni dopustil, kajti čarovnik ne strpi v svojem okraju zdravnika, ki bi s svojim »mazaštvom«¹ zdravi ljudi. Sporočil je kmetu, da mu povzroči še okrutnejšo bolezen, če pokliče k sebi zdravnika in ne njega. Bolnik se je sporočila prestrašil in čarovniku poslal denarja in daril. Čarovnik ga je potem preobračal, otipaval in preiskaval in končno navedel diagnozo, češ, da so mu bolezen povzročili sosedi. Ko so za to diagnozo zvedeli, so se seveda prestrašili ali k sreči so se spomnili, da v sosesčini živi znamenita čarovnica. Prosili so jo pomoči in vnel se je boj med čarovnikom in med čarovnico. Oba sta operirala z vsemi mogočimi čarodejstvi, to več dni, pobila sta se in v potu in naporu skoro omedlevala. Tedaj je pa umrl kmet. Vsemogočnost čarovnice je bila s tem dokazana. Obvisli so jo sosedi z darovi in z denarjem, osuplemu čarovniku pa ni kazalo drugega, kot zateči se v gozdove. Kma-

lu so pa začele krožiti po vasi vesti, da ponoči divja po vasi pobesnel prešič, da napada ljudi. Nedvomno: čarovnik se je izpremenil v prasca in se tako hoče maščevati nad kmeti, ki so se mu izneverili. Kmetje so postavili celo varnostno stražo. Noč in dan so stražili kmetjski fantje, oboroženi z vilami, kosami in prežali na prasca. In res so neko noč našli na izgubljenem svinjo. Vsa vas je bila takoj alarmirana in z vsem mogočim orodjem so se vrgli na ubogo žival, dokler se ni izmotala krutim udarcem v temno noč. Drugo jutro so zastopali iskali kmetje trupla umorjenega čarovnika. Pri oddaljenem kmetu v svinjaku pa je istočasno poginjala svinja, katero so ranili pobesneli kmetje, misleč, da pobijajo spreminjenega čarovnika.

Majsko praznovanje v Moskvi. Po sklepu moskovskih komunističnih organizacij se bo praznoval letošnji prvi maj 1., 2. in 3. maja. Praznovanje bo popolnoma političnega značaja. Istočasno bo tudi praznovanje ortodoksne velike noči in je v sprevedih prepovedano nositi karikature, ki bi žalile verski čut.

Tutankhamenova osveta. Vera, češ, da je odpiranje mumij združeno s prokletstvom in nesrečo, vedno narašča. Nenadoma je umrl vodja luvreškega muzeja, ki je raziskoval Tutankhamenov grob. Sploh so vsi raziskovalci tega groba nesrečno končali. Lorda Carnarvena, ki je odkril grob, je pičila strupena muha; umrl je pri temu grobu tudi raziskovalec Davis. Nepoznani boleznijo je podlegel tudi vodja Carnarvonove ekspedicije prof. Newberry.

Princ Ludwig Orleanski je bil aretiran. Pariški listi sporočajo, da so na portugalsko španski meji aretirali princa Orleanskega, ki je oblečen v žensko, veržil in utihotaljal kokain. Tudi več svilenih ženskih oblek so našli pri njem, katere je najbrž hotel utihotapiti za svoje izvoljenke. Torej tudi prince se ukvarjajo s prepovedanim zaslužkom.

Drag krtačni odtis. V Parizu je bil pravkar na prodaj krtačni odtis Versailleske pogodbe s podpisom Georges in Clemenceausa. Prodan je bil za 13 tisoč frankov.

Električni brivski aparat. Ameriška firma je nedavno razstavila noviteto brivskega aparata. Brije s čudovito brzino, nož se namreč v minuti okrene 200 krat. Cena aparata je sorazmerno nizka, stane samo 10 dolarjev. Kako se bo pa električni aparat obnesel, je pa vprašanje.

Kultura.

Drama.

Torek, 30. marca: Zaprto.
Sreda, 31. marca: John Gabriel Borkman, premijera. Izven.

Opera.

Torek, 30. marca: La Wally, premijera. Red B.
Sreda, 31. marca: Zaprto.

Ako ni drugače označeno, se prično predstave v drami ob 20., v operi pa ob pol 20.

»Pod Lipos«. Doslej so izšli že trije zvezki III. letnika te lepe naše revije. Opozorjamo vse naše čitatelje na ta mesečnik, ki stane celoletno 36 Din. Vsebinska je prav zanimiva in podučna.

Idejni predstojniki današnjega socializma in komunizma. Kot prvi zvezek socialno-politične knjižnice je izšla lani zelo informativna knjiga o idejnih predhodnikih današnjega socializma in komunizma. Kdor se zanima za vprašanja, ki so danes na dnevnem redu, se mora seznaniti s to knjigo, ki se dobi pri Zadrugi založbi v Ljubljani. Stane Din 25.

»Produkcija«. Glasilo naših produktivnih zadrug. Izšla je prva številka tretjega letnika s prav raznovrstno vsebino. V glavnem se peča z delom osrednje zadruge »Produkcija«, ki odpre te dni svoje velike prodajalne raznega blaga na Tržaški cesti. Poroča tudi o delovanju stavbne zadruge »Stan in Dom«.

Člani »delavsko-kmečke prosvetne in podporne jednote« izdajo te dni zopet eno knjigo. Kdor se ni plačal zadnjih treh obrokov, naj to stori. Kdor želi pristopiti, naj se obrne na jedno to ki ima svoj sedes v Šiški, Zadrugi Dom.

Dnevne novice.

Pacifikacija Evrope. Po znani lokarnski konferenci je celokupno kapitalistično časopisje jelo na vse kriplje kričati po svetu in slaviti lokarnsko konferenco, češ, da je pacificirala Evropo, pacificirala Evropo torej tajna evropska diplomacija. Kakšna je pa v resnici pacifikacija Evrope, kakršno je ustvarila konferenca se pa najbolje razvidi iz budžetov vojnih ministrov, ki so največ govorili na lokarnski konferenci. Za zgled samo vojni proračun Anglije. Letošnji angleški proračun izkazuje samo za mornarico in zrakoplovstvo 7 milijonov funtov šterlingov, to je za 4 milijone več, kot je znašal proračun za časa delavske vlade Macdonalda. Celotni vojni proračun Anglije je znašal leta 1914 74.544.000 funtov šterlingov, letos pa, po lokarnski konferenci torej, 116 milijonov funtov šterlingov; potemtakem za 41.456.000 več, kot leta 1914. Po proračunu za mornarico je votirana vsota za zgraditev 28 bojnih ladij, med temi 24 podmornikov. Proračun za vojno zrakoplovstvo je kar za dvakrat povečan. Tak je vojni proračun države, iz katere je izšel čde lokarnske konference, kakor imenujejo Chamberlain-a. Tudi v ostalih kapitalističnih državah, ki so bile prav tako udeležene pri lokarnski konferenci za pacifikacijo Evrope, so vojni proračuni povišani. »Kadar zahtevaš mir, oboroži se!« to je stalno geslo vseh kapitalističnih držav na svetu.

V dobi štednje. O štedenju je bilo zadnje čase toliko govorčenja v parlamentu in toliko hvale in klanjanja štedljivi vladi v vladnem časopisju, da je bil človek res prepričan v resno namero vlade, da zmanjša izdatke in da olajša davčna bremena. Toda ostalo je samo pri besedah, pri govorčenju in pri hvalisanju. Vlada je sicer navidezno štedila pri socialnih institucijah, pa »prihranke«¹ primaknila itak visokemu proračunu manj potrebnih ustanov. Kako so znali ministri štediti in kako so štedili, nam jasno odkriva zadnja številka belgrajske »Politike«. »Politika«² piše, da so pravkar prispeli v našo državo na račun reparacij krasni luksuzni avtomobili, s šestimi sedeži, da bodo ministri lahko v njih prevažali svojo družino; avtomobili so namreč naročeni za ministre, češ, da so sedanji že preveč zastareli, torej nemožni in pa da po hitroti zaostajajo za drugimi avtomobili. Torej jih bo na dražbi treba prodati in si kolikor mogoče hitro osvojiti lepe nemške avtomobile, ki se odlikujejo po konstrukciji, po brzini in tudi — po ceni: eksemplar stane namreč do 600.000 dinarjev. In ker je ministrov pri nas čedno število, je treba čednega števila avtomobilov in nekaj še za eventualno rezervo. Ampak štedaja naj pa še dalje bo vodilna misel naših ministrov, ker nabava novih avtomobilov po njihovem mnenju ne spada v obseg štednje, pač pa so avtomobili za ministre vitalnega pomena, kot je na primer za delavca okrnjeni delovni zasužek in prikrajšan in ošippan kos kruha. Še je v poglavju pristno pristno domače ironije, pa jo hočemo še izposojevati od tujcev!

»Delavska Politika« je nekaterim ljudem zelo na potu. Če ji pa ne morejo biti drugače kos, se nekateri »kulturonosi«³ lotijo vsaj naše deske, na kateri nalepljamo vsak dan naš list. Od vsega početka našega izhajanja je bila deska že neštetokrat poškodovana. Z nedelje na ponedeljek pa celo odtrgana z zidu. Dötični pobalini, ki imajo posebno piko na našo desko, so morali imeti precejšnega posla z njo, kajti bila je močno na zid pritrjena. Kakršen sovražnik naše deske in našega lista je že, barbarski nagibi uveljavljanja potom takih akcij ga zelo diskvalificirajo, ker je vsako nasilno sredstvo slab pripomoček in viden dokaz duševne zaostalosti. Nasilje se ne bo nikdar uveljavilo, temveč razum in »Delavski Politiki«⁴ ne bo škodovalo nobeno ponočnjaško razgrajanje temnih elementov.

Rekruti prihajajo v velikih trumah in gnečah v Ljubljano, in so precej vinsko razpoloženi, kot je star običaj pri odhajanju v vojaško službovanje. Na kolodvoru in tudi v mestu je čuti dosti pristno vojaških psov in tudi z nasajenimi bajoneti zastraženi

posamezni rekruti gredo po cestah, kar bi bilo seveda tudi brez bajoneta bilo mogoče. No ja, pa je že tako, fantje vriskajo in poje, in tudi pije, ker vedo, da za lep čas ne pridejo več nazaj; skoro vsi gredo namreč na jug, oni z juga pa k nam. In žalostni so eni kot drugi, ker je za ene kot za druge pozabil celo Radič, ki je lahkoverno obetal omiljenje vojaške službe in odslužitev roka v domačih kadrih.

Državna borza dela v Ljubljani. V času od 7. marca do 13. marca 1926 je bilo v Državni borzi dela razpisanih 75 prostih mest, 184 oseb je iskalo dela, v 54 slučajih je borza posredovala z uspehom in 25 oseb je odpotovalo. — V času od 14. do 20. marca 1926 je bilo v Državni borzi dela razpisanih 92 prostih mest, 167 oseb je iskalo dela, v 62 slučajih je borza posredovala z uspehom in 26 oseb je odpotovalo. Od 1. januarja do 20. marca 1926 je bilo skupaj razpisanih 983 prostih mest, 1588 oseb je iskalo dela, v 649 slučajih je borza posredovala z uspehom in 264 oseb je odpotovalo.

Še ena justifikacija. Včeraj so obeležili v Celju Josipa Hotka, trgovca in gostilničarja v Mariji Gorici pri Zapršiču, ki je oropal mesarja Josipa Kraljica v Dobovi. Hotko je bil zašel v finančne težave. Ustrelil je omenjenega mesarja in ga oropal za 11.130 Din. Bil je kmalu iztaknjen in zaprt. Svoj zločin je drago plačal. Zaradi tega umora in ropa je bil obsojen na smrt na vešalih. Pomilostitev je bila odklonjena, in v nedeljo je bil Hotko na sodnijskem dvorišču v Celju obešen. Smo bili in ostanemo nasprotniki smrtni kazni. V tem slučaju pa mislimo, da je bila sploh kazen preostra, čeprav je Hotko izvršil omenjen zločin. Justifikacij imamo vobče v Sloveniji že toliko, da vidimo že tudi v tem znak dobe.

Samomor mlade žene. V Novem mestu je skočila pod vlak mlada žena Emica Mramor, soproga železniškega uradnika. Kolesje ji je odtrgalo glavo ki se je zakotalila v vodo, truplo je pa vlak tiral še nekaj časa po progi. Kaj je gnalo mlado ženo v smrt, še ni dognano.

V mlekarno Fr. Kristofa na Sv. Petra cesti je nekdo vlomil in se privoščil razne čokolade, nekaj masla in pripravnih jestvin. Kristof je oškodovan za 300 Din.

Na en dan je bilo v Belgradu razpisanih 137 razprav zaradi dolgov. Obtoženi so bili največ državni uradniki, tožniki pa trgovci, ker jim uradniki ne morejo odplačevati dolgov. Tudi znamenje časa in žalostna slika državnega uradništva.

Nevarna igrača. V Mostaru se je zabaval devetletni deček Nikica Lukičić na svoj originalen način. V škatljo je nabasal karbita in škatljo zakopal v zemljo, da je eksplodirala. To pokanje mu je tako ugajalo, da je poizkus večkrat ponovil. Pri zadnjem poizkusu je pa škatlja tako nesrečno eksplodirala, da so posamezni kosi odleteli dečku v glavo in mu zbili obe očesi in ga na glavi tudi drugače močno ranili.

Usmiljena Angelea. Antonija Kikelj na Krakovskem nasipu je zbolela in nikogar ni bilo, ki bi ji lajšal dolge dneve in še daljše noči. Pa se je ponudila Angelea P. in ženi je dobro delo, dobro ji je pa dela tudi postrežba; kajti Angelea je postrežljiva vedno in povsod in dobrega srea tudi, kakor že kaže. Tako so bili dnevi oboleli ženi krajši in prijetnejši, dokler ni na žalost konstatirala, da je kar naenkrat zginila Angelea, z Angeleo pa tudi prihranki in nekaj čevljev, kar je ženica verno hranila za slabše dneve.

Tiskovni sklad.

Tiskovni sklad — devetnajsti izkaz. Za tiskovni sklad so darovali: V. Vrhune Din 10 in dr. Sajovic Din 10. Nadalje je sodr. Petejan, Maribor nabral na nabiralno polo štev. 18 od sledečih sodrugov: Vrhune Din 10, Petejan Josip Din 5, Klančič Emil Din 5, Benko Jožef Din 2, Prevotšek Josip Din 5, Kmetie J. Din 1, Dvoršak Ivan Din 3, Sedlaček M. Din 3, Braunehardt P. Din 10. Zadnji izkaz Din 1625, skupaj Din 1709.

Šport.

Mednarodni delavski športni praznik.

Polagoma dobiva prvi avstrijski mednarodni delavsko telovadni in športni praznik svoj okvir. Pri tem sodelujejo vsi sodruzi z vnuemo in ljubeznijo, posebno pa izvršujejo prevzeto nalogo v najlepšem redu vsi za to določeni odseki.

Poleg telovadbe, ki zavzema gotov del programa, se bodo vršila tudi razna športna tekmovanja.

Dne 3. julija se bo prireditev otvorila, a že 4. julija se pričnejo športna tekmovanja. Vršila se bo pri tem tudi stafeta »skozi Dunaj«, 7. julija je dan otrok, ki bodo telovadili, dne 8. julija se pa pričnejo tekmovanja vseh vrst.

Svojo udeležbo so že prijavile Nemčija, Čehoslovaška, Letška, Belgija. Nastopilo bo preko 10.000 telovadcev in 4 tisoč telovadkinj.

Zelimo, da bi tudi vsi naši delavski klubi znali ceniti pomen gornje prireditve ter se je udeležili v kar največjem številu. Pridobili bodo mnogo v moralnem oziru, pa tudi v športno-tehničnem. Prav lahko sestavimo svoje lahkoatletsko in nogometno moštvo, saj je med nami veliko športnikov, ki lahko z uspehom nastopijo. Zganimo se, dekler je še čas!

Lep članek prinaša zadnja številka »Našega športa« pod naslovom »Naše delavstvo in šport.« Apeliramo ponovno na vse sodruge brez razlike, da vneto podpirajo športno gibanje med delavstvom, ki je najbolj potrebno telesne svežosti!

Šport na Japonskem. V zadnjih letih se je šport na daljnem vzhodu zelo dvignil, posebno v Japonski, kjer pred 10 leti niso imeli dnevniki športne rubrike, medtem ko imajo danes skoro vsi celo športne priloge.

Med drugim se je zelo razvil baseball. To igro so vpeljali Amerikanci. Dandanes je postal baseball nacionalna igra Japoncev. Poleg te športne panoge sta zelo razvita in popularna tudi nogomet in lahka atletika.

Kot športne panoge, ki so na Japonskem splošne, veljajo rokoborba, sabljanje in takozvani fudo ali kakor ga Evropejci nazivajo Jin-Juitsu. Način rokoborbe se zelo razlikuje od evropskega v Evropi. Sabljanje in fudo sta obvezni predmet v mnogih srednjih šolah. Sankanje in smučenje sta mogoča radi klimatičnih razmer samo v vzhodnem in severnem delu Japonske.

Zal da je športno gibanje med delavstvom zelo slabo in zanemarjeno, in to predvsem vsled tega, ker vladna reakcija tlači politične in gospodarske organizacije japonskega proletarijata, in s tem zavira tudi razvoj delavskih športnih organizacij.

IZJAVA.

Ker se razširjajo o meni neresnične govorice, da sem »Orjunaš« in proti delavcem, si smatram v dolžnost izjaviti, da nisem bil nikoli v organizaciji »Orjunaš«, še manj pa proti delavcem. Nasprotno, vedno sem bil z delavci in revnejšimi sloji, ter jih podpiram, kar je v moji moči, kar dokazu-

jem s tem, da od danes naprej dobi vsak delavec in revnejši sloj pri odjemu mojega peciva in blaga gotov popust.

V slučaju zopetnega obrekovanja napram moji osebi, bom primoran sodnijsko postopati.

Josip Vilar, pek.
Sp. Šiška.

Celje.

Preselitev sedeža tvrčke A. Westen. Kakor slišimo, nameravajo preseliti komercialni del tvrčke A. Westen v neko drugo mesto, v Zagreb ali Beograd, in to baje radi previsokih občinskih dklad... Mi smo mnenja, da niso ravno občinske dklade vzrok preselitve, temveč želja po večjem komfortu, ki se kapitalistom nudi v večjih mestih, kakor pa v revnem celjskem industrijskem kraju. Tvrčka A. Westen se je že tudi pretvorila v delniško družbo, in bi bilo Westnom samim bolj všeč živeti v drugem kraju, pa ne med to revno paro. Ta revna para, ki je od vsega početka garala in pripomogla podjetju do tega velikankega premoženja. Očitno je, da je imelo do danes od pridnega dela našega delavstva samo podjetje velik profit, ter da se je le Westnomo premoženje širilo. Občina in delavstvo nista imela od njega ničesar. Ali ni žalostno, da se v takem industrijskem kraju, kakor je okoliška občina, moramo še danes tepsti, da se zgradi moderna osnovna šola? Ta grožnja s preselitvijo pa je menda zopet v ozki zvezi z zgradbo šole in s tem, da bo občina rabila večjih zneskov.

Zagorje ob Savi.

Naši klerikalci so postali precej ošabni odkar so gerenti občine v Zagorju. To korajžo jim daje gerentska moč, ker je sestavljen gerentski svet po volji Trb. prem. družbe; saj je bila navada pri naših klerikalcih, da so bili vedno v ozki zvezi s to družbo. Kdor se spominja še na predvojne čase, na čase ko so bili v Zagorju ravnatelj Vrznik, Draž, Schüller itd. takrat je cel zagorski farovž z občinskimi odborom igral filijalko Trb. družbe. Ko pa smo pred vojno delno dobili volilno reformo, da so delavci tudi odločali, so klerikalci popolnoma izgubili iz občinskega zastopa; sedaj pa pozabljajo, da jih je že enkrat zadela ljudska kazen radi njihovega grdega sorodstva s tujim kapitalom. Radi nekega obnašanja se jim to seveda zopet lahko zgodi. V »Slovenec« si vsak teden privoščijo kakoga domačina, da ga malo oblažijo; nas socialiste to pač malo boli, ker se zavedamo, da je naše delo ne samo pošteno, temveč tudi uspešno. Klerikalci poskušajo vedno z lažmi in obrekovanjem opravičiti svoje judežvo delo. Zavedati bi se morali, da prebivalci že vedo, da so bili imenovani v gerentski svet po želji istih, ki jih rabijo. Trb. prem. družba bi morala napraviti za svojo kolonijo potrebno kanalizacijo in vodovod, to na pritisk sanitelne oblasti

in zagorskega zdravnika. Ker pa je za Trb. družbo tak izdatek neplodonosen in TPD troši denar samo tam, kjer ima tudi dobiček, zato naj vodovod in kanalizacijo za TPD napravi zagorska občina. Zagorski delavec, obrtnik in kmet pa bo vse plačal z občinskimi dkladami, trošarino na alkoholne pijače po krivdi zagorskih klerikalcev in nekaj demokratskih njihovih sorodnikov, ki se ravno tako hlinijo TPD, kakor klerikalci. Gospodje klerikalci se motijo, če mislijo, da bodo upravičili svoje dejanje s frazo, da so morali piti dosedaj umazano Medijo in Kotredežo, ker s takimi frazami se upravičuje lahko pri ljudeh, ki Zagorja ne poznajo, ne pa pri zagorskih volileh, ki bodo izrekli kruto sodbo. Takrat vam tudi zagorski kuhinjski tečaj ne bo nič pomagal in če nepečete še toliko tort za vaše gerente.

Hrastnik.

V štev. 119 »Del. Politike« se je vrnila v dopisu iz Hrastnika sledeča pomena. Gosp. Gustinčič ni zahteval besedo na ženskem shodu, temveč na volilnem shodu Združene delavske liste, na katerem so navzoči hrupno protestirali, da bi dobil Gustinčič besedo.

Mežica.

Dne 21. marca se je vršil tukaj strokovni shod, na katerem je sodrug Krušič govoril o potrebi strokovne organizacije. Orisal je ves današnji žalostni položaj proletarijata cele Jugoslavije. Povedal je, kako brezčuten je naš kapitalizem. Na tisoče proletarskih družin je že takorekoč uničenih, umirajo lakote v bogati državi, so brez moči in obupujejo. Splošnemu poginu drvimo nasproti, ako se ne strnemo in vržemo to hlapčevstvo od sebe. V boj moramo vsi za naše pravice in za naše življenje. Zato pa moramo biti enotni in združevati vse delavstvo proti temu krivičnemu kapitalističnemu družabnemu redu. Kdor delavstvo cepi, ta služi kapitalizmu, ta pomaga ugonobiti delavski razred. Prišli so namreč na shod tudi trije modrijani iz Jutrove dežele, ampak iz besnosti. Mōdendorferjevega edino zveličanega socialističnega tabora. Škoda le, da ta troperesna deteljica modrih ni imela še četrtega, da bi stvar izgledala še bolj smešno, kot je itak v resnici bila. Ko bi časi ne bili tako resni, bi človek to lahko spregledal in šel preko takih stvari, a v teh današnjih razmerah to ni mogoče. Vsi na shodu se nahajajoči so jasno videli, da so prišli dotični naravnost razbijati to, kar bi jim bila sveta dolžnost pomagati dozidati A kaj to! Ko pa ne morejo brzdati svoje politične strasti. Prišli so seveda z namenom razbijati. Ker se v izvajanja sodruga Krušiča o strokovnem pokretu niso mogli umočavati, so se lotili političnih stvari, da bi dosegli svoj namen. Uspelo jim pa le ni. Saj so tudi na političnem polju že davno pokazali svojo nezmožnost, kar hote ali ne hote že sami pripeznajajo, saj so že popolnoma osamljeni. Že davno se je osulo

njih rudeče cvetje pravega socializma; lomijo se suhe veje, vse trojni, golo, osamljeno, saj še nikdar ni rodilo pravega sadu. Čas pa bo izbrisal še ta zadnji žalostni spomin. Pravi cvet pa bo le vzklik, cvet naše mladine, up in sad bodočnosti.

Šoštanj.

P. n. tovarni Franz Vošnjag in sinovi v Šoštanju v izjavo: Ker sem odpuščen iz dela in mi je uprava tovarne obenem odpovedala tudi stanovanje, sem primoran iskati službe in strehe zase in družino. Ker pa se me je tozadevno že na več straneh zavrnilo z izgovorom, da sem odpust iz službe in odpoved stanovanja zagrešil sam, ker sem zabavljajl proti upravi tovarne in proti osebam, ki so druge narodnosti, prosim tozadevno upravo naslovne tovarne, da poda izjavo podprto z dokazi (pričami) kdo, kje in kdaj je mene slišal zabavljati proti tovarniški upravi ali pa njenim organom. To izjavo prosim od uprave nujno, in zato, da se morem braniti proti očitkom, katere v nobenem slučaju nikdar zagrešil nisem. Pričakujem, da uprava tovarne vsaj v tem pogledu poda izjavo in zaščiti mojo eksistenco.

V Šoštanju, dne 24. marca 1926.
Slemenšek Franc.

Ruše.

Izjava. Podpisani izjavljam, ker mi je nekdo očital, da sem poneveril denar, katerega sem zbral od sodrugov za članarino in da danes bolje živim, da sem denar, katerega sem zbral, gotovo tudi oddal sodr. Gorniku, tajniku r. a. s. z. J. in ta sodrug je tudi pripravljen dati vsakemu članu pojasnilo, koliko in kateri sodrug je plačal do danes. Onemu, ki se je takko predrznil, pa pravim, naj celo stvar prekliče, ali pa naj mi dokaže, kakšen denar in koliko denarja sem poneveril in to v roku 14 dni. Če mi v tem času ne da dokazov, ali pa celo stvari ne prekliče javno v »Del. Politiki«, bom moral proti njemu sodnijsko postopati. Ni moja navada iskati pravice pri sodnijah, pa sem žal primoran to storiti, da ne bo sumničenja. Člani odbora in zapupniki vedo, kako se je govorilo.

Sedaj hočemo naučiti one, kateri ne vedo kaj pomeni organizacija in zakaj se zbirajo sredstva. Delavcem pa kličem: ogledajte si naše knjige in naše delo pa boste spoznali, da je vse v redu in da smo na pravi poti. Sodrugi! V organizaciji je naša moč, razdirači pa roke proč! Toliko radi resnice.

V Rušah, dne 26. marca 1926.

F. Halimič.

Črna.

Občni zbor podružnice »Svobode« v Črni sklicuje za nedeljo dne 11. aprila 1926 ob 11. uri dopoldne v dvorani g. Krulca svoj 7. redni občni zbor z dnevnim redom: 1. poročilo funkcionarjev, 2. volitev novega odbora, 3. razno. Dolžnost članov je, da se občnega zbora korporativno udeležijo. — Odbor.

Karl Marks:

RAZREDNE BORBE NA FRANCOSKEM

OD 1848 — 1850.

V srbskem prevodu, s predgovorom sodruga Živote Milojkoviča, je izšlo to znanstveno delo utemeljitelja socializma. Delo je tiskano v 5000 izvodih in se dobi v administraciji Radniškega Jedinstva po nižani ceni 15 Din, preje 20 Din. Naročila je pošiljati na: Administracijo Radniškega Jedinstva Belgrad, Dalmatinova ulica štev. 54. 158

Produkcija - kréma za čevlje.

Zahtevajmo in kupujmo vedno in povsod le »Produkcijo kréma« za čevlje. 130

Širite Del. Politiko!

Makulturni papir se proda po 4.— Din za 1 kg. Več se poižve v upravi lista. 108

BERITE!

Lovro Kuhar: Povesti.

Abditus: Predhodniki današnjega socializma in komunizma.

Zadružni koledar za leto 1926.

„Pod lipo“, družinski mesečnik.

Naroča se: Zadružna založba v Ljubljani, Aleksandrova 5

Konzumentje! Konzumentje!

Nakupujte svoje potrebščine

v prodajalnah

Konsumnega društva za Slovenijo r. z. z o. z.

Solidne cene. Točna postrežba.

Dobro blago.

Učlani se lahko v vsaki prodajalni. Pristopnina Din 2:50.

Delež Din 300.—. Jamstvo enkratno.

133